

УДК 37.013

DOI <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2023.2.6>**ЧЖАН ЛІАН***аспірант кафедри педагогіки, іноземної філології та перекладу,**Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, м. Харків, Україна**Електронна пошта: 27740492@qq.com**<http://orcid.org/0000-0002-57-50-2605>***МОДЕЛЮВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ
З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ В УМОВАХ ОСВІТЬНОГО СЕРЕДОВИЩА
УНІВЕРСИТЕТУ (НА ПРИКЛАДІ КНР)**

Дослідженням зосереджується на проблемі погіршення здоров'я молодого покоління, збільшенні кількості хворих на серцево-судинні, вірусні, інфекційні та хронічні захворювання. Автори зазначають, що швидко зростаючий рівень урбанізації, науково-технічний прогрес та розвиток інтернет-технологій сприяють "руховому голодуванню" населення. Для забезпечення відновлення психофізіологічної працездатності та зміцнення емоційно-вольової стійкості автори рекомендують включити систематичну роботу щодо поліпшення функціонального стану та фізичної підготовленості організму. Особлива увага приділяється студентству як заключному етапу поступального розвитку. Автори вважають, що важливо ефективно організувати роботу, спрямовану на формування мотивації у молоді до збереження та зміцнення власного здоров'я через фізичні вправи. Проблема формування мотивації студентської молоді до занять фізичною культурою та спортом активно вивчається дослідниками. Зазначається, що сучасна технологія, соціальні мережі та гаджети знижують інтерес студентів до фізкультурно-спортивної діяльності, призводячи до знерухомленості та погіршення зірки. У студентів основними мотиваційними чинниками для занять фізичною культурою є залік з даної дисципліни, прагнення до фізичної досконалості, досягнення спортивного результату та задоволення моральних потреб. Однак, спостерігається тенденція до зниження мотивації з кожним курсом, що може пояснюватись збільшенням соціальних ролей у дорослому житті та втратою зв'язку з фізичною культурою як елементом оптимізації життєвих процесів. Для підвищення рівня мотивації студентів до занять фізичною культурою та спортом, автори пропонують комплекс заходів, спрямованих на зміну спрямованості особистості, підвищення ціннісних орієнтацій та виявлення переваг студентів до певних видів фізкультурно-оздоровчих та спортивних занять з використанням традиційних та інноваційних методів навчання та виховання. Використання ігрових технологій в освітньому процесі студентів є одним зі стратегічних векторів розвитку фізичної культури та спорту. Педагогічна діяльність, спрямована на формування особистості та організацію персональних освітніх процесів, акцентує увагу на учні, перетворюючи знання та вміння з цілей навчання на інструмент їхнього професійного розвитку та самовдосконалення.

Ключові слова: навчання та виховання, студенти, розвиток, спорт, фізична культура.

Постановка проблеми. Сучасна світова спільнота, за оцінками авторитетних експертів, вирізняє націленість на глобалізацію, тотальну інтеграцію та очевидне прагнення до створення єдиного глобального соціально-економічного простору, одним із системних елементів якого виступає академічний простір. Ключовим соціальним інститутом та механізмом створення такого простору є вища освіта. Відбиваючи названі тенденції, система вищої освіти Китаю, як частина світової академічної спільноти, активно розвивається у напрямку інтернаціоналізації, що є одним із способів глобалізації. Формами інтернаціоналізації китайської вищої школи, як і в усьому світі, виступають і дотримання єдиних зразків якості вищої освіти на основі міжнародних домовленостей, і акаде-

мічна мобільність студентів та викладачів, і взаємодія наукових шкіл при вирішенні різних наукових проблем, і міжнародні студентські наукові проекти, та спільні освітні програми.

Мета дослідження: теоретично обґрунтувати, розробити та перевірити дослідно-експериментальним шляхом організаційно-педагогічну модель використання освітнього потенціалу фізичного виховання для соціокультурної адаптації іноземних учнів китайського вишу.

Об'єкт дослідження: процес фізичного виховання іноземних у китайському вузі.

Методи дослідження: теоретичні (аналіз філософської, педагогічної, психологічної, соціологічної літератури, синтез, узагальнення, порівняння, моделювання); емпіричні (опитування (анкетування, інтерв'ювання), вивчення

продуктів діяльності, вивчення документації, метод експертних оцінок, біографічний метод, методи психологічної діагностики); педагогічний експеримент; методи математичної статистики аналізу результатів χ^2 -критерій Манна-Уїтні та χ^2 -критерій Стьюдента).

Наукова новизна дослідження – визначено актуальні завдання практики фізичного виховання в контексті соціокультурної адаптації іноземних учнів китайського вузу, а саме: вибір та продуктивне використання методів та засобів фізичного виховання, що забезпечують соціалізуючу дію; формування розуміння китайських національних цінностей у сфері фізичної культури та спорту; розвиток практик міжнародного взаємодії студентської молоді у сфері спортивно-масової роботи вузу; створення організаційно-педагогічних механізмів підвищення ступеня сполученості фізичного виховання з іншими практиками вишу при роботі з іноземними студентами; побудова налагодженої системи організаційно-методичної роботи щодо використання освітнього потенціалу фізичного виховання для СКА іноземних учнів;

– доповнено науково-педагогічні уявлення про перелік професійних компетенцій викладача фізичної культури міжнародного китайського вишу, що відображають його можливості продуктивно здійснювати міжнародну освітню взаємодію за допомогою оволодіння педагогічними методами діагностики, розуміння та моніторингу процесів впливу фізичного виховання на соціокультурну; дидактичних прийомів реалізації соціалізованого впливу фізичного виховання у форматі індивідуалізації цього процесу щодо іноземних учнів;

– доведено необхідність актуалізації нового виду професійно-педагогічної дії викладача фізичної культури сучасного китайського вузу в контексті вирішення завдань його інтернаціоналізації, що полягає у здійсненні тьюторського супроводу іноземних учнів у процесі їх фізичного виховання та заснованого на забезпеченні індивідуалізації цього процесу щодо іноземних учнів;

– запропонована перевірена на ефективність дослідно-експериментальним шляхом організаційно-педагогічна модель використання освітнього потенціалу фізичного виховання для соціокультурної адаптації іноземних учнів в умовах інтернаціоналізації освітнього серед-

овища китайського вузу, основу якої становить ідея забезпечення індивідуалізації цього процесу за допомогою тьюторського супроводження взаємодії всіх суб'єктів процесу фізичного виховання студентів у вузі, зокрема з активним використанням технологій дистанційного навчання.

Теоретична значущість дослідження: у роботі вирішена науково-педагогічна проблема ефективного використання на організаційно-педагогічному рівні освітнього потенціалу фізичного виховання (розуміного нами як сукупність освітніх можливостей цієї вузівської практики, що інтегрує комплекс особливим чином структурованих освітніх ресурсів для підвищення рівня продуктивності іноземних громадян, які прибули до РФ з метою освоєння програм вищої освіти) для СКА іноземних учнів китайського вишу, що збагачує теорію загальної педагогіки за рахунок:

– Визначення завдань вузівських практик фізичного виховання, що мають освітню ресурсність у контексті соціокультурної адаптації іноземних учнів;

– розширення та конкретизації науково-педагогічних уявлень про перелік та характеристики професійно-педагогічних компетенцій викладача фізичної культури міжнародного китайського вишу, що відображають його можливості продуктивно здійснювати міжнародну освітню взаємодію з учнями;

– подання обґрунтованого науково-педагогічного розуміння специфіки педагогічної дії викладача фізичної культури сучасного китайського вишу, що полягає у здійсненні тьюторського супроводу іноземних студентів у процесі їх фізичного виховання та заснованого на забезпеченні індивідуалізації цього процесу щодо іноземних учнів;

– розробки принципів, організаційно-педагогічних методів і засобів використання освітнього потенціалу фізичного виховання для соціокультурної адаптації іноземних учнів китайського вуза.

Виклад основного матеріалу. Одним із способів зміцнення позицій Китаю у світовому освітньому просторі за умов інтернаціоналізації вищої освіти є залучення студентів з-за кордону.

Експорт освітніх послуг – один із актуальних напрямів розвитку китайської системи

вищої освіти. Статистичні дані доводять зростання кількості іноземних у китайських вузах, його з кожним роком. Крім того, істотно розширюється географія країн, які представляють іноземні вузи Китаю, що навчаються.

Для продуктивного розв'язання завдання залучення іноземних у китайські вузи необхідно якісно перетворювати вузівський освітній процес у тих створення сприятливих умов учнів із числа іноземних громадян життя і навчання нашій країні.

Авторитетні експерти відзначають той факт, що іноземних вузів Китаю, що навчаються, цілком можна назвати агентами впливу. Вони істотно впливають на особливості міжнародного освітнього іміджу Китаю, що багато в чому визначає рівень ділової репутації нашої країни у світовому освітньому просторі.

Це є одним із аргументів, що актуалізують необхідність підвищення якості освітніх послуг, що надаються китайськими вишами іноземним учням. Це завдання має досить багато аспектів. Забезпечення ефективного управління освітнім процесом у вузах КНР в контексті вимог до його якості щодо іноземних учнів передбачає виявлення соціально-економічних та освітніх потреб цієї категорії студентів, виявлення типових труднощів різного характеру, що є у них. Згідно з даними існуючих наукових досліджень (соціологія, економіка, культурологія, психологія, педагогіка) з проблем освітніх мігрантів Китаю однією з головних груп їх труднощів при освоєнні китайських освітніх програм є труднощі соціокультурної адаптації до китайського соціального контексту та до освітнього простору тих вузів, де власне здійснюється освітній процес.

У такій ситуації стає вкрай важливим системне перетворення всіх наукових та освітніх практик китайського вузу в логіці вимоги створення міжнародного освітнього середовища, збагаченого налагодженими механізмами сприяння соціокультурної адаптації іноземних учнів. Однією з таких практик є фізичне виховання студентської молоді у китайському виші за умов такого середовища. Причому, на особливу увагу заслуговують питання фізичного виховання іноземних учнів, включених в освоєння різних освітніх програм китайських вузів, а також питання про умови та способи актуа-

лізації освітнього потенціалу фізичного виховання для вирішення завдань соціокультурної адаптації іноземних учнів [Burk: 21].

Ступінь розробленості теми дослідження.

Спеціальні наукові дослідження, пов'язані з різними аспектами формування основ міжкультурної компетенції в іноземних студентів та їх соціокультурною адаптацією, представлені у китайській науці рядом досліджень.

На основі аналізу науково-педагогічних досліджень останніх років можна зробити висновок про те, що потенціал системи фізичного виховання студентської молоді у виші для вирішення завдань, пов'язаних з освітою іноземних студентів, реалізований не повною мірою (Т.К. Кім, Ван Зунг Зіонг, Тамесм Аль-Крад, Л. Тьеррі, Є.В. Фазлєєвої, Т.М. Язвінська та ін.). Недостатню дослідженість вирізняють такі аспекти цього питання:

- розширення діапазону методів соціокультурної адаптації іноземного студента до умов життя та освіти у Китаї, заснованих на використанні ресурсів індивідуалізації освітнього супроводу такого учня засобами фізичного виховання у міжнародному освітньому середовищі китайського вуза;

- активізація процесів включеності іноземних учнів у фізкультурні та спортивні практики міста, регіону за допомогою участі у спортивно-масовій роботі вузу (в т.ч. за допомогою комунікаційних ресурсів земляцтв, мережевого партнерства тощо);

- Вивчення іноземними учнями історії китайського спорту, включаючи її регіональний, муніципальний, вузівський ракурси;

- Актуалізація фізкультурно-спортивної компоненти при освоєнні іноземними студентами китайської мови як іноземної (наприклад, вивчення іноземними учнями «Фізкультурно-спортивного модуля» при взаємодії з викладачами кафедр фізкультурно-спортивного профілю);

- розвиток взаємозв'язків між академічною, науково-дослідною, спортивно-масовою та культурно-масовою роботою вишів у процесі роботи з іноземними студентами (оцінка продуктивності наявної практики; розширення діапазону та механізмів інтеграції).

На наш погляд, названі аспекти роботи китайських вузів доцільно пов'язувати з актуальними науково-дослідними та практичними

завданнями системи роботи з розвитку професійної компетентності викладача фізкультури вузу як суб'єкта інтернаціоналізації щодо педагогічної взаємодії з іноземними студентами. Вирішення цих завдань виступає однією з умов розвитку сучасної вузівської практики інтернаціоналізації, сприяючи, зокрема, успішній інтеграції іноземних учнів у освітній простір сучасного китайського вузу.

Аналіз ступеня розробленості теми дослідження дозволяє заявити про наявність низки протиріч:

- потребою практики китайської вищої школи науковому осмисленню методів актуалізації ресурсів фізичного виховання на вирішення завдань інтернаціоналізації вузівського освітнього простору і недостатнім ступенем науково-педагогічної дослідженості специфіки вирішення цих задач;

- необхідністю розуміння викладачами фізичної культури сучасного китайського вузу змісту освітнього потенціалу фізичного виховання в контексті соціокультурної адаптації іноземних учнів та недостатністю науково-педагогічного знання, що забезпечує таке розуміння;

- наявністю досить великої кількості науково-педагогічних досліджень, присвячених різним аспектам освітнього супроводу іноземних студентів в китайському вузі, і відсутністю наукових досліджень, що виявляють організаційно-педагогічні особливості та ефективні педагогічні способи використання освітнього потенціалу фізичного виховання для соціокультурної адаптації іноземних учнів китайського .

Зазначені протиріччя виступили основою проблеми дослідження: у чому полягає і як може бути використаний освітній потенціал фізичного виховання на вирішення завдань соціокультурної адаптації іноземних учнів китайського вузу?

Проблема дослідження визначила його тему: «Використання освітнього потенціалу фізичного виховання для соціокультурної адаптації іноземних учнів китайського вишу».

Предмет дослідження: організаційно-педагогічна модель використання освітнього потенціалу фізичного виховання для соціокультурної адаптації іноземних учнів китайського вишу.

Результати дослідження. Гіпотеза дослідження полягає у припущенні, що освітній

потенціал фізичного виховання може бути ефективно реалізований з метою соціокультурної адаптації іноземних учнів китайського вишу, якщо:

- Визначено актуальні завдання фізичного виховання в китайському вузі, які реалізують освітню ресурсність цієї практики для соціокультурної адаптації іноземних учнів;

- виявлено особливості педагогічної діяльності викладача фізичної культури у контексті взаємодії з іноземними учнями в умовах інтернаціоналізації освітнього середовища китайського вишу;

- теоретично обґрунтовано та розроблено організаційно-педагогічну модель використання освітнього потенціалу фізичного виховання для соціокультурної адаптації іноземних учнів;

- дослідно-експериментальним шляхом доведено ефективність організаційно-педагогічної моделі використання освітнього потенціалу фізичного виховання для соціокультурної адаптації іноземних учнів китайського вузу [Guo]. Завдання дослідження:

1. Визначити завдання фізичного виховання у китайському вузі, мають освітню ресурсність для соціокультурної адаптації іноземних учнів.

2. Виявити особливості педагогічної діяльності викладача фізичної культури у контексті взаємодії з іноземними які у умовах інтернаціоналізації освітнього середовища китайського вузу.

3. Розробити теоретично обґрунтовану організаційно-педагогічну модель використання освітнього потенціалу фізичного виховання для соціокультурної адаптації іноземних учнів китайського вузу.

4. Перевірити дослідно-експериментальним шляхом ефективність організаційно-педагогічної моделі використання освітнього потенціалу фізичного виховання для соціокультурної адаптації іноземних учнів китайського вишу [Miao: 24].

Теоретико-методологічну основу дослідження становлять:

- системний підхід, що дозволив розглядати процес фізичного виховання іноземних студентів у китайському виші як сукупність взаємозалежних дидактичних елементів для моделювання необхідних перетворень даної освітньої практики;

- діяльний підхід, що орієнтує на розуміння особливостей організації освітньої взаємодії учасників процесу фізичного виховання іноземних студентів у китайському вузі як суб'єкт-суб'єктної педагогічної комунікації, що визначає іноземного студента китайського вузу як суб'єкта навчальної діяльності в процесі фізичного виховання;

- особистісно-орієнтований підхід, що обґрунтовує необхідність використовувати суб'єктний досвід іноземного студента китайського вишу в процесі навчальної діяльності з фізичної культури для забезпечення індивідуалізації його освітньої діяльності в контексті особистісних особливостей, у т.ч. обумовлених національними особливостями;

- антропологічний підхід, згідно з яким людина цілісний як індивід, особистість, індивідуальність, суб'єкт та універсум; педагогу слід працювати у процесі освітнього взаємодії з іноземними учнями у тих цієї цілісності; ключовий фактор розвитку людини, включаючи процеси САК – актуалізація людського потенціалу (антропопрактика);

- компетентнісний підхід, який дозволив моделювати перетворення, пов'язані з педагогічною діяльністю викладача вузів фізичної культури ВНЗ у компетентнісному форматі як суб'єкта освітньої взаємодії з іноземними студентами [Franz: 48];

- соціокультурний підхід, що орієнтує на цінність аналізу соціокультурної ситуації в освітній взаємодії, що відображає системні

взаємозв'язки особистості, суспільства та культури у логіці єдності культури та соціальності; його використання дозволяє здійснювати соціокультурне проектування процесів перетворення вузівських практик фізичного виховання іноземних учнів для актуалізації їхнього соціалізованого потенціалу.

Висновки. Отже, розроблено пакет навчально-методичних рекомендацій та дидактичних засобів, що забезпечують процес реалізації організаційно-педагогічної моделі використання освітнього потенціалу фізичного виховання для соціокультурної адаптації іноземних студентів в умовах інтернаціоналізації освітнього середовища китайського вузу, у тому числі – навчально-методичні матеріали з організації індивідуалізованих виховання іноземних студентів відповідно до їх національної приналежності (країни Африки та Індії); тексти лекцій та сюжети для відеопереглядів, що представляють національні цінності, особливості фізичної культури та спорту Росії; індивідуальні завдання для учнів, виконання яких засноване на поєднанні технологій контактного та дистанційного навчання (алгоритм підготовки відеозвітів за підсумками відвідування іноземними студентами спортивно-масових заходів вузівського, міжвузівського та міського рівнів), навчально-методичні інструкції щодо проведення освітніх квестів для здійснення освітніх завдань розвитку міжнародної взаємодії китайських вишів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Burk, V. Stabile Strukturen und neue Tendenzen. In Deutscher Olympischer Sportbund (Hrsg.), Spiele der XXX. Olympiade London 2012. Auswertungen und Analysen 2013, S. 21– 23.
2. Franz, B. China. In Deutscher Olympischer Sportbund (Hrsg.), XXIX. Olympische Spiele Peking 2008. Analysen – Bilanzen – Auswirkungen 2008, S. 48-51.
3. Guo, J. Neue Entwicklungen im chinesischen Spitzensport. Unveröffentlichtes Dokument. Peking 2012.
4. Miao, J. Entwicklung der Sportwissenschaft in China. Weilheim/Teck: Bräuer. 2005.
5. Miao, J.. Die Sportwissenschaft in China. China Journal. Sport und Gesellschaft in China, o. J. (1), 2006, 21-25.

REFERENCES

1. Burk, V. (2013). Stabile Strukturen und neue Tendenzen. In Deutscher Olympischer Sportbund (Hrsg.), Spiele der XXX. Olympiade London 2012. Auswertungen und Analysen [Stable structures and new tendencies. In German Olympic Sports Confederation (ed.), Games of the XXX. London 2012 Olympics. Evaluations and analyses](S. 21– 23) [in German].
2. Franz, B. (2008). China. In Deutscher Olympischer Sportbund (Hrsg.), XXIX. Olympische Spiele Peking 2008. Analysen – Bilanzen – Auswirkungen [China. In German Olympic Sports Confederation (ed.), XXIX. Beijing 2008 Olympic Games. Analysis – Balance Sheet – Effects] (S. 48-51) [in German].
3. Guo, J. (2012). Neue Entwicklungen im chinesischen Spitzensport. Unveröffentlichtes Dokument.[New developments in Chinese elite sport. Unpublished document.] Peking [in German].
4. Miao, J. (2005). Entwicklung der Sportwissenschaft in China. [Development of sports science in China.] Weilheim/Teck: Bräuer [in German].
5. Miao, J. (2006). Die Sportwissenschaft in China. [Sport Science in China]. China Journal. Sport und Gesellschaft in China, o. J. (1), 21-25 [in German].

ZHANG LIANG

*Postgraduate Student at the Department of Pedagogy, Foreign Philology and Translation,
Kharkiv National Semen Kuznec University of Economics, Kharkiv, Ukraine*

E-mail: 27740492@qq.com

<http://orcid.org/0000-0002-57-50-2605>

MODELING OF THE QUALITY MANAGEMENT SYSTEM FOR THE TRAINING OF BACHELORS OF PHYSICAL EDUCATION IN THE EDUCATIONAL ENVIRONMENT OF THE UNIVERSITY (EXAMPLE OF CHINA)

The research focuses on the problem of the deterioration of the health of the young generation, the increase in the number of patients with cardiovascular, viral, infectious and chronic diseases. The authors note that the rapidly growing level of urbanization, scientific and technical progress and the development of Internet technologies contribute to the "mobility starvation" of the population. To ensure the restoration of psychophysiological capacity and strengthening of emotional and volitional stability, the authors recommend including systematic work on improving the functional state and physical fitness of the body. Special attention is paid to studentship as the final stage of progressive development. The authors believe that it is important to effectively organize work aimed at forming motivation among young people to preserve and strengthen their own health through physical exercises. The problem of forming the motivation of student youth to engage in physical culture and sports is actively studied by researchers. It is noted that modern technology, social networks and gadgets reduce the interest of students in physical culture and sports activities, leading to immobility and deterioration of the star. For students, the main motivational factors for taking part in physical education are a test in this discipline, the desire for physical perfection, achieving a sports result, and satisfying moral needs. However, there is a tendency to decrease motivation with each course, which can be explained by the increase in social roles in adult life and the loss of connection with physical culture as an element of optimizing life processes. To increase the level of student motivation for physical education and sports, the authors propose a set of measures aimed at changing the orientation of the individual, increasing value orientations and identifying students' preferences for certain types of physical education and sports activities using traditional and innovative methods of education and upbringing. The use of game technologies in the educational process of students is one of the strategic vectors for the development of physical culture and sports. Pedagogical activity, aimed at the formation of personality and the organization of personal educational processes, focuses attention on students, transforming knowledge and skills from learning goals to a tool for their professional development and self-improvement.

Key words: education and upbringing, students, development, sport, physical culture.